

HÍREK

VITA A HADTÖRTÉNELMI KÖZLEMÉNYEK 10 ÉVES MUNKÁJÁRÓL

Néhány héttel ezelőtt a Magyar Történelmi Társulat és a TIT Történelmi Szakosztálya vitát rendezett a Hadtörténelmi Közlemények 10 éves munkájáról a Kossuth Klubban. A vitaest résztvevőit a Magyar Tudományos Akadémia képviselője, Barta István, a történelemtudományok doktora köszöntötte. Ezt követően dr. Mucs Sándor, a történelemtudományok kandidátusa, a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum parancsnokának tudományos helyettese rövid vitaindító előadást tartott.

Mindenek előtt üdvözölte a Magyar Történelmi Társulat és a TIT Történelmi Szakosztályának kezdeményezését, amely azt tanúsítja, hogy az országban megjelenő történettudományi folyóiratok közül a legrégebbi lapot — az első példányai ugyanis 1888-ban hagyták el a sajtót, s ezt követően hosszabb-rövidebb szünetekkel rendszeresen megjelent — érdeklődéssel kísérik a történelem és hadtörténelem kutatói és publikálói, valamint az oktatás szakemberei.

„Folyóiratunk új folyama mögött — mondotta a felszabadulás utáni időkre emlékezve — immár egy évtized áll. Ennyi idő feltétlenül elegendő ahhoz, hogy megvizsgáljuk, teljesítette-e a lap azokat a követelményeket, amelyeket egy marxista folyóirattól el kell várni, teljesítette-e azokat a feladatokat, amelyeket az induláskor (1954-ben) maga elé tűzött” — azaz legyen fóruma a kibontakozó marxista magyar hadtörténelemkutatás eredményeinek. Publikációjával járuljon hozzá az egyetemes magyar hadtörténelemkutatás problémáinak tisztázásához; segítsen a hadsereg tisztikara hadtörténelmi ismereteinek bővítésében; legyen részese népünk tudományos és kulturális felemelkedéséért vívott küzdelemnek.

Az lap olvasói is tanúsíthatják, hogy a Hadtörténelmi Közlemények sokat tett a fenti célok megvalósításáért, „a lap tematikája ugyanis — állapította meg az előadó — az elmúlt 10 év alatt felölelte majdnem az egész történelmi kort”. Ennek alátámasztására ismertette, milyen témájú tanulmányok, cikkek és más írások jelentek meg a lapban az elmúlt 10 év alatt. Az írásművek színvonaláról szólva elmondotta, hogy a folyóirat az indulásnál nem támaszkodhatott olyan széles tudományos gárdára, mint más tudományos folyóiratok, a hadtörténész-gárda ugyanis a lap fejlődésével párhuzamosan nőtt fel, ily módon „az első időkben közölt tanulmányok és cikkek jó részén megfigyelhetők az első tudományos munka gyengeségei”. Az utóbbi években azonban „a folyóiratunkban közölt tanulmányok zöme eredeti levéltári kutatások alapján készült és ezért színvonaluk messze meghaladja a korábbi évek tanulmányainak színvonalát”.

Az előadó ezt követően a Hadtörténelmi Közlemények szerkesztőségének és szerkesztő bizottságának belső életéről és munkájáról szolt. Többek között megállapította, hogy a HK szerkesztőség és a társfolyóiratok

— vonatkozik ez a baráti országokban megjelenő hadtörténelmi lapokra is — szerkesztősége között nincs meg a kívánt szoros kapcsolat. Mint legközelebbi feladatot jelölte meg a velük való jó, alkotó együttműködés kiépítését.

Itt említette meg, hogy a lap publikációs lehetőséget biztosított — és biztosít a jövőben is — a fiatal, kezdő tudományos dolgozók számára is. A szerkesztőség a mellett, hogy ezek munkáját más mércével méri, megköveteli tőlük a megfelelő színvonalat is. Ehhez segítséget is nyújt.

Az előadó az elmondottakkal kapcsolatban nyomatékosan kijelentette: „Ez persze nem jelenti azt, hogy folyóiratunknak akár a tudományos színvonalával, akár a repertoárjával elégedettek lennénk. Főképpen nem jelenti azt, hogy a jelenlegi színvonalon meg akarnánk állni. Tudatában vagyunk annak, hogy a tudomány fejlődésével a követelmények is állandóan nőnek. De azt is látjuk, hogy fejlődik tudományos gárdánk is, s így hisszük, hogy a növekvő követelményekkel lépést tudunk tartani.”

Az Intézmény tudományos helyettese a továbbiakban megemlítette, hogy a lap szerkesztő bizottsága, a problémákat maga is látja, mennyiségileg nem tartja elegendőnek például az egyetemes hadtörténelemmel kapcsolatos írásokat. Ennek okára mindjárt rá is mutatott: „a Hadtörténelmi Intézet munkatársai közül ugyanis senki nem foglalkozik kimondottan egyetemes hadtörténelemmel.” Még pedig azért nem, mert a kibontakozó magyar hadtörténetírás előtt oly sok feltárássra és megoldásra váró kérdés van még, hogy az egyetemes vonatkozású problémákhoz csak olyan mértékben tudtak hozzányúlni, amennyiben az a magyar hadtörténelmi kérdés megoldásához elengedhetetlen volt. Persze igaz az is, hogy más tudományos intézetek munkatársai is csak elvétve kopogtattak be ilyen jellegű tanulmányokkal.

Az előadó ezt követően a folyóirat egyes rovataival foglalkozott: a „Vita” rovattal kapcsolatban például megállapította, hogy „... nem olyan élénk, mint azt az egyre fejlődő tudományos élet megkövetelné”. Mint negatívumot említette meg, hogy az „esetenként közölt vitacikkek nem mindegyike kap végső összefoglalást a szerkesztőség részéről”. A folyóirat „Szemle” rovatát vizsgálva elmondotta, hogy ebben a rovatban korábban megjelent írásokra általában az volt jellemző, hogy az egyes műveket minden értékelő megjegyzés nélkül ismertették. Az utóbbi számok „Szemle” rovatában megjelent írásokban viszont más tapasztalható, az a követelmény, hogy szerzőik a bő tartalmi ismertetések helyett inkább kritikai megjegyzéseket fűzzenek egy-egy munkához. A célkitűzés ugyanis az, hogy a szerkesztőség ezt a rovatot kimondottan kritikai rovatá fejlesztí.

Dr. Mucs Sándor, a Hadtörténelmi Közlemények szerkesztő bizottságának tagja a továbbiakban beszélt még a lap technikai szerkesztésével kapcsolatos problémákról, majd vitaindító beszámolóját a folyóirat előtt álló feladatok ismertetésével zárta.

* * *

Az előadást követő vita első két hozzászólója a Hadtörténelmi Közlemények példányszáma, ívterjedelme és az előfizetők száma felől érdeklődött.

Sztana Béla, a folyóirat főszerkesztője, mintegy az előadást kiegészítve beszélt a folyóirat múltjáról, az új folyamú lap terjesztésével kapcsolatos problémákról — megadva a választ a Hadtörténelmi Közlemények példányszámára, ívterjedelmére és olvasótáborára vonatkozó kérdésekre is.

Rázsó Gyula, a Hadtörténeti Intézet és Múzeum tudományos munkatársa felszólalásában elmondotta, hogy a vitára készülve összehasonlította a Hadtörténelmi Közleményeket a külföldi hadtörténelmi folyóiratokkal s megállapította, hogy ezek zöme hadművészeti tárgyú katonapolitikai és elméleti cikkeket tartalmaz, leíró hadtörténeti jellegű cikket keveset talált. Természetesen ez nem jelenti azt — mondotta —, hogy az illető országokban nem jelennek meg hadtörténelmi vonatkozású cikkek. Az ilyen írások, nagy számban, más folyóiratokban látnak napvilágot. Megállapítása szerint a Hadtörténelmi Közlemények betölti a szerepét és jelentős helyet foglal el a tudományos életben.

Urbán Aladár, a történelemtudományok kandidátusa, az Eötvös Lóránd Tudományegyetem tanára többek között elmondotta, hogy az egyetem hallgatói közül néhányan hadtörténelmi vonatkozású szakdolgozatot írtak. Véleménye szerint rendkívül hasznos lenne, ha az érdeklődés további felkeltése érdekében a folyóirat szerkesztősege pályázatot hirdetne. A pályázatra beküldött írások egyúttal szakdolgozatoknak is megfelelőnek. Ezt a kérdést — véleménye szerint — az egyetemmel koordinálva eredményesen meg lehetne oldani.

Dr. Borus József, a történelemtudományok kandidátusa, a Párttörténeti Intézet munkatársa a lap technikai szerkesztésével kapcsolatos észrevételeit tolmácsolta, továbbá javasolta, hogy a szerkesztő bizottság a folyóirat témakörét bővítse, elsősorban egyetemes hadtörténelmi vonatkozású írásokkal.

Dr. Benda Kálmán, a történelemtudományok kandidátusa, a Történet-tudományi Intézet munkatársa néhány, a lap terjesztésével és propaganda-munkájával kapcsolatos hiányosságra hívta fel a szerkesztőség figyelmét.

Gyórfy Sándor, az Újkori Múzeum igazgatója elmondotta, hogy legutóbb a Helikon-pályázat dolgozatait lektorálta, amelyeket diákok írtak. Az írásokból kitűnik, hogy a hallgatók igen széleskörű egyéni kutatást végeztek, sok adatot gyűjtöttek össze. A Hadtörténelmi Közlemények szerkesztő bizottságának azt javasolta, hogy a lap adjon helyet a helytörténeti kutatások eredményeként született írásoknak is, ezek nagy része ugyanis sorsdöntő katonai eseményekkel is kapcsolatban vannak.

Ólvedi Ignác, a hadtudományok kandidátusa, a Zrínyi Katonai Akadémia tanára a folyóiratnak a katonai tanintézetekben való felhasználásáról szólva néhány hasznos tanácsot adott a lap terjesztésével és propagandamunkájával kapcsolatban is.

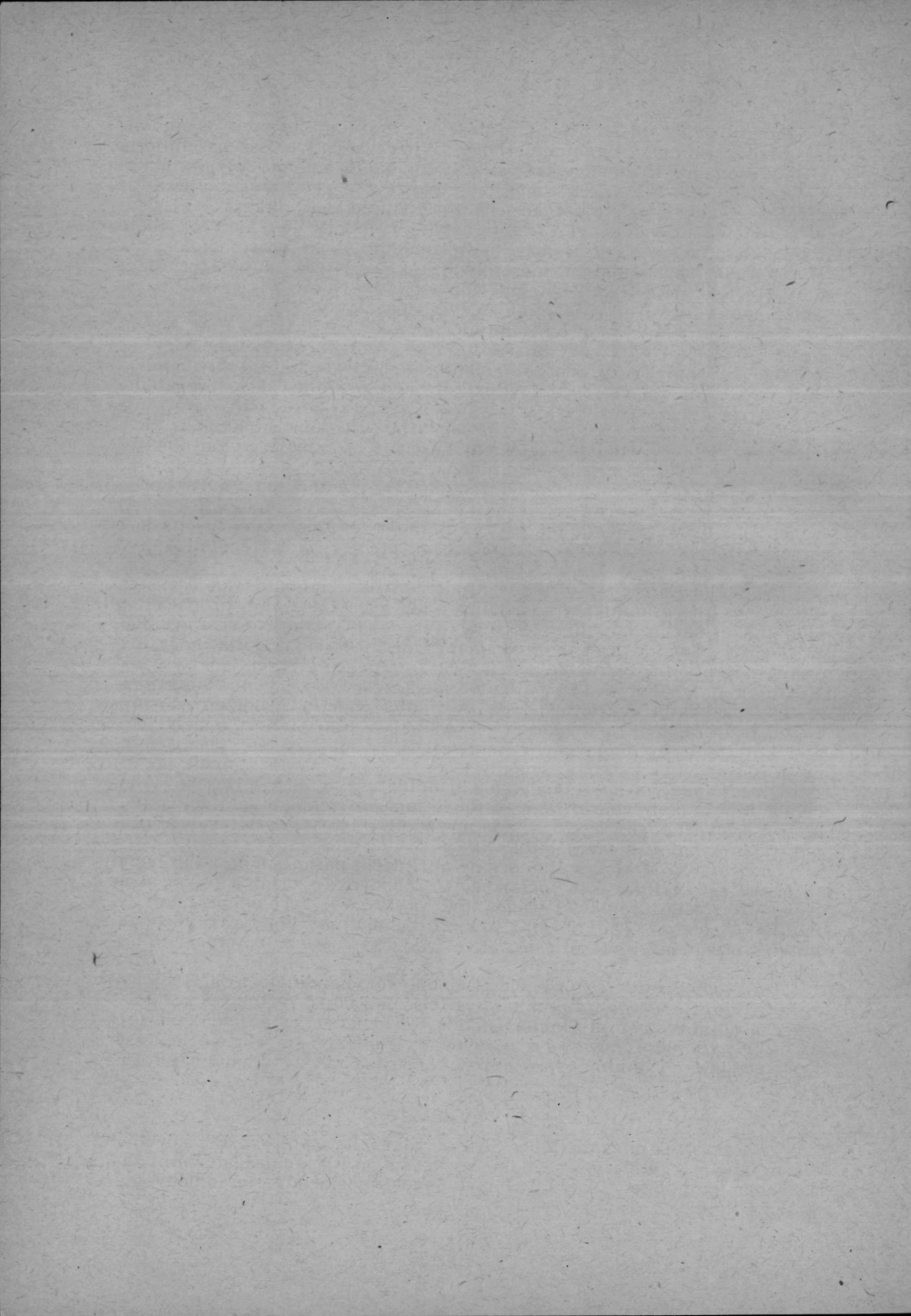
Dr. Horváth Miklós, a Hadtörténelmi Intézet parancsnoka a lap tematikájával és célkitűzésével foglalkozott. Véleménye szerint a folyóirat az eléje tűzött célkitűzéseknek eleget tesz, sajnos szűk terjedelme miatt tematikáját nehezen lehet növelni. A lap fő feladata az, hogy a hadtörténet-kutatás eredményeit közölje. Az erre való törekvést a lap írásai tükrözik is.

Dr. Nagy László, a történelemtudományok kandidátusa, a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum munkatársa felszólalásában — többek között — összehasonlította a régi Hadtörténelmi Közleményeket a jelenlegivel és az a meggyőződése, hogy — a hiányosságok ellenére is — nem kell szégyenkezniük a tanulmányok, cikkek és más írások tudományos színvonalára terén.

* * *

A hozzászólásokra dr. Mucs Sándor adta meg a választ. Ezt követően Barta István, a rendezvény elnöke összegezte a vita tanulságait. Mint zárszavában mondotta: „A vitával meg lehetünk elégedve, eredményes és hasznos volt.”

M. P.

T A R T A L O M

SZIMONIDESZ LAJOS vezérőrnagy (1884—1965)

Megemlékezés — — — — — 399

Tanulmányok

TÓTH SÁNDOR	A horthysta-klikk 1944. október 15-i kiugrási kísérletéről — — — — —	401
DR. GAZSI JÓZSEF	A Kovpak-partizáncsoport portyája a Kárpátokban	425
GODO ÁGNES—SZTANA BELA	„Nemzetnevelés” és „Nemzetvédelem” — — —	451
HETÉS TIBOR	Stromfeld Aurél háborús portréjához — — — —	482
GELLÉRT TIBOR	Adalékok a magyar polgári demokratikus forradalom és a Tanácsköztársaság légierijének történetéhez — — — — —	502

Külföld hadtörténelmi irodalmából

L. SZPIRIN, a történelemtudományok kandidátusa	Lenin szerepe a szovjet parancsnoki állomány megteremtésében (Ford.: M. S.) — — — —	524
--	---	-----

Vita

DR. MUCS SÁNDOR, a történelemtudományok kandidátusa	Népi demokratikus forradalmunk és a hadsereg	538
ÖLVEDI IGNÁC, a hadtudományok kandidátusa	Néhány gondolat a hadászati hadműveletek politikai céljáról — — — — —	554

Közlemények

A. M. SZAGYLENKO	A mi magyar barátaink (Ford.: Doma Lászlóné)	560
WELSER TIBOR	37 nap a kolozsvári „főhadiszálláson” — — — —	566

Szemle

MONOSZLAI GYULA	„A stratégia válsága” a XVII. század második felében — — — — —	603
	M. M. Malahov: Magyarország és Kelet-Ausztria felszabadítása (Ismertetés — M. S.) — — —	609
MOLNÁR PÁL	Háború, hadsereg, hadtudomány (Ismertetés) —	612
RÁZSÓ GYULA	Magyar Könyvészet 1945—1960. (Ismertetés) — —	615

Hírek

Vita a Hadtörténelmi Közlemények 10 éves munkájáról (M. P.) — — — — —		617
---	--	-----

СОДЕРЖАНИЕ

Генерал-майор Лайош СИМОНИДЭС (1884—1965)

Некролог — — — — — 399

СТАТЬИ

Шандор ТОТ	О попытке клика Хорти выйти из войны 15-го октября 1944 года — — — — —	401
Д-р Йожеф ГАЖИ	Рейд партизанской группы Ковпака в Карпатах (15 июля—6 августа 1943 г.) — — — — —	425
Агнеш ГОДО, Бела СТАНА	«Национальное воспитание» и «Национальная оборона» —	451
Тибор ХЕТЕШ	К военному портрету Аурэла Штромфельда — — — —	482
Тибор ГЕЛЛЕРТ	К истории воздушной силы венгерской буржуазно-демократической революции и Советской Республики — — — —	502

ВОЕННАЯ ИСТОРИЯ ЗА РУБЕЖОМ

Л. СПИРИН, кандидат исторических наук	В. И. Ленин и создание советских командных кадров —	524
--	---	-----

ДИСКУССИЯ

Д-р Шандор МУЧ, кандидат исторических наук	Наша народно-демократическая революция и армия — —	538
Игнац ЭЛВЕДИ, кандидат военных наук	Мысли о политических целях стратегических операций —	554

СООБЩЕНИЯ

А. М. САДИЛЕНКО	Наши венгерские друзья — — — — —	560
Тибор ВЕЛЗЕР	37 дней в клужском «главном штабе» — — — — —	566

РЕЦЕНЗИИ

Дюла МОНОСЛАИ	«Кризис стратегии» во второй половине XVII века —	603
	М. М. Малахов: Освобождение Венгрии и Западной Австрии (аннотация — Ш. М.) — — — — —	609
Пал МОЛЬНАР	Война, армия, военная наука (аннотация) — — — —	612
Дюла РАЖО	Венгерское книговедение 1945—1960. (аннотация) — —	615

НОВОСТИ

Дискуссия о 10-летней работе Военно-исторического Вестника (П. М.) — — — — —		617
--	--	-----

I N H A L T S V E R Z E I C H N I S

GENERALMAJOR LAJOS SZIMONIDESZ (1884—1965)

In memoriam — — — — — 399

Studien

SÁNDOR TÓTH	Der Sprungversuch der Horthy-Clique am 15-ten Oktober des Jahres 1944 — — — — —	401
DR. JÓZSEF GAZSI	Der Streifzug der Kovpak-Partisanengruppe in den Karpaten (15. Juli—6. August 1943) — — — —	425
ÁGNES GODÓ— BELA SZTANA	„Volkserziehung“ und „Volksschutz“ — — — —	451
TIBOR HETES	Zu dem Kriegsporträt Aurél Stromfelds — — —	482
TIBOR GELLERT	Beiträge zu der Geschichte der Luftwaffe der bürgerlich-demokratischen Revolution und der Räterepublik — — — — —	502

Aus der kriegshistorischen Literatur des Auslands

L. SZPIRIN, Kandidat der Geschichts- wissenschaften	Lenins Rolle in der Erschaffung des Bestandes der Sowjetkommandanten — — — — —	524
--	--	-----

Diskussion

DR. SÁNDOR MUCS, Kandidat der Geschichts- wissenschaften	Unsere volksdemokratische Revolution und die Armee — — — — —	538
IGNÁC ÖLVEDI, Kandidat der Kriegswissen- schaften	Einige Gedanken von dem politischen Ziel der strategischen Operationen — — — — —	554

Mitteilungen

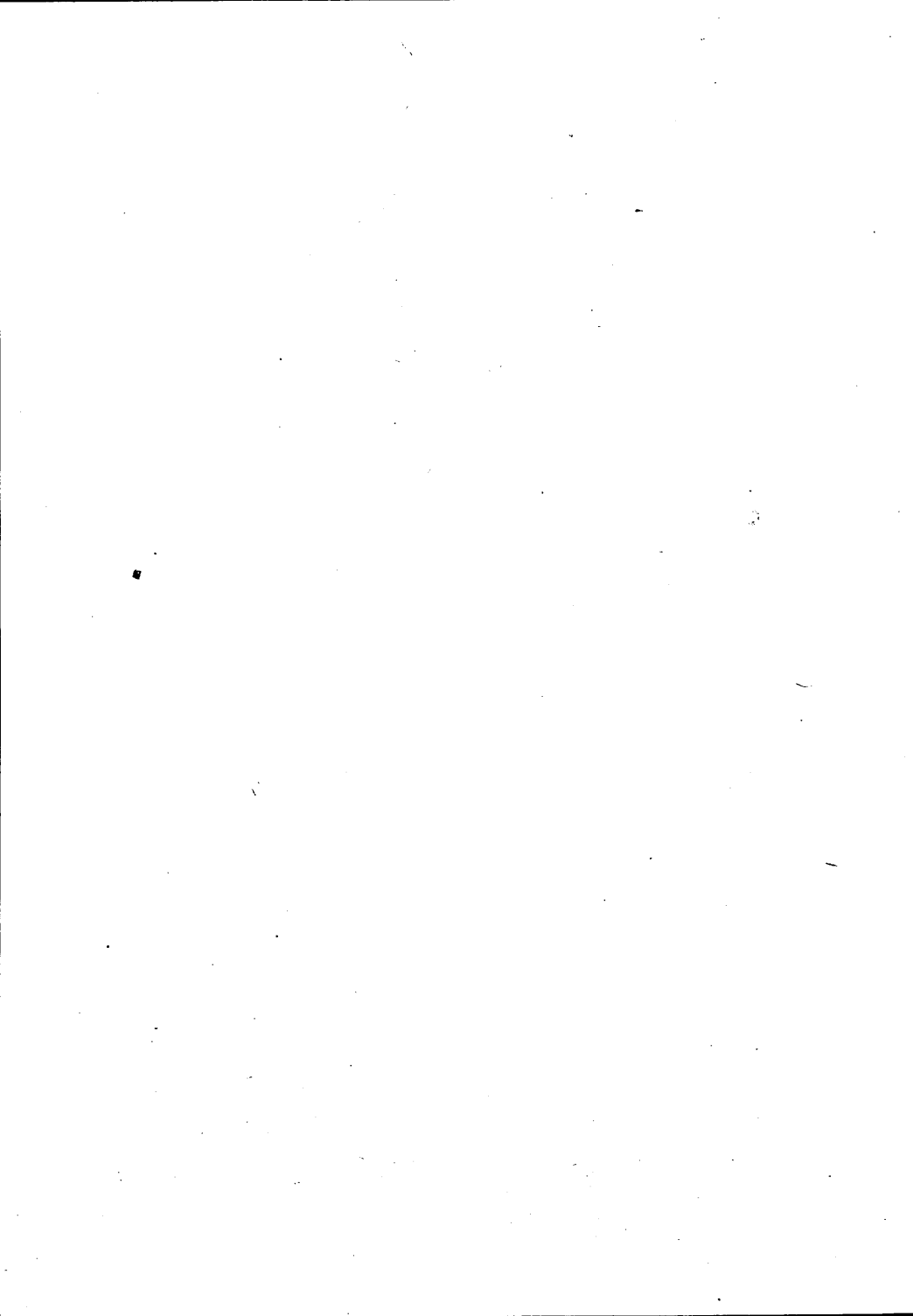
A. M. SZAGYILENKO	Unsere ungarischen Freunde — — — — —	560
TIBOR WELSER	37 Tage im Klausenburger Hauptquartier — —	566

Rundschau

GYULA MONOŠZLAI	„Die Krise der Strategie“ in der ersten Hälfte des XVII. Jahrhunderts — — — — —	603
	M. M. Malahov: Befreiung Ungarns und Ost-Österreichs (Rezension — M. S.) — — — — —	609
PÁL MOLNÁR	Krieg, Armee, Kriegswissenschaft — — — — — (Rezension)	612
GYULA RÁZSÓ	Ungarische Bibliographie 1945—1960. — — — — — (Rezension)	615

Nachrichten

Diskussion über die zehnjährige Arbeit der Kriegshistorischen Mitteilungen (M. P.) — —	617
--	-----

Szerkeszti a Szerkesztő Bizottság

Főszerkesztő:

Sztana Béla

Tagok:

Dr. Barta István, Dr. Csillag Ferenc, Dr. Horváth Miklós, Dr. Liptai Ervin,
Dr. Mucs Sándor, Dr. Nagy Gábor, Tóth Sándor

Felelős szerkesztő:

Otta István

Szerkesztő:

Molnár Pál

A szerkesztőség címe:

Budapest, I., Kapisztrán tér 2. sz. Telefon: 360-764

Felelős kiadó: Zrínyi Katonai Kiadó
Budapest, XIII., Dózsa György út 49. sz. Telefon: 400-550

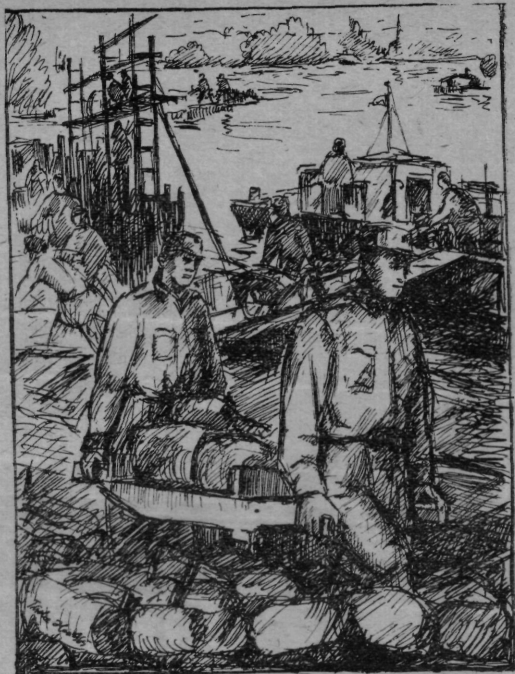
Megjelenik negyedévenként

Egyes szám ára: 8 Ft. Előfizetési díja egész évre 32 Ft

Előfizethető: Posta Központi Hírlap Iroda 1. sz. Hírlapboltjában (Budapest, V.,
Bajcsy-Zsilinszky út 76. Telefon: 316-173), a Kiadóban és bármely postahivatalban.

Csekkszámalszám: Közületi 61066, egyéni 61297, vagy átutalás a Bp., MNB-8. sz.
folyószámlájára.

INDEX: 25-371

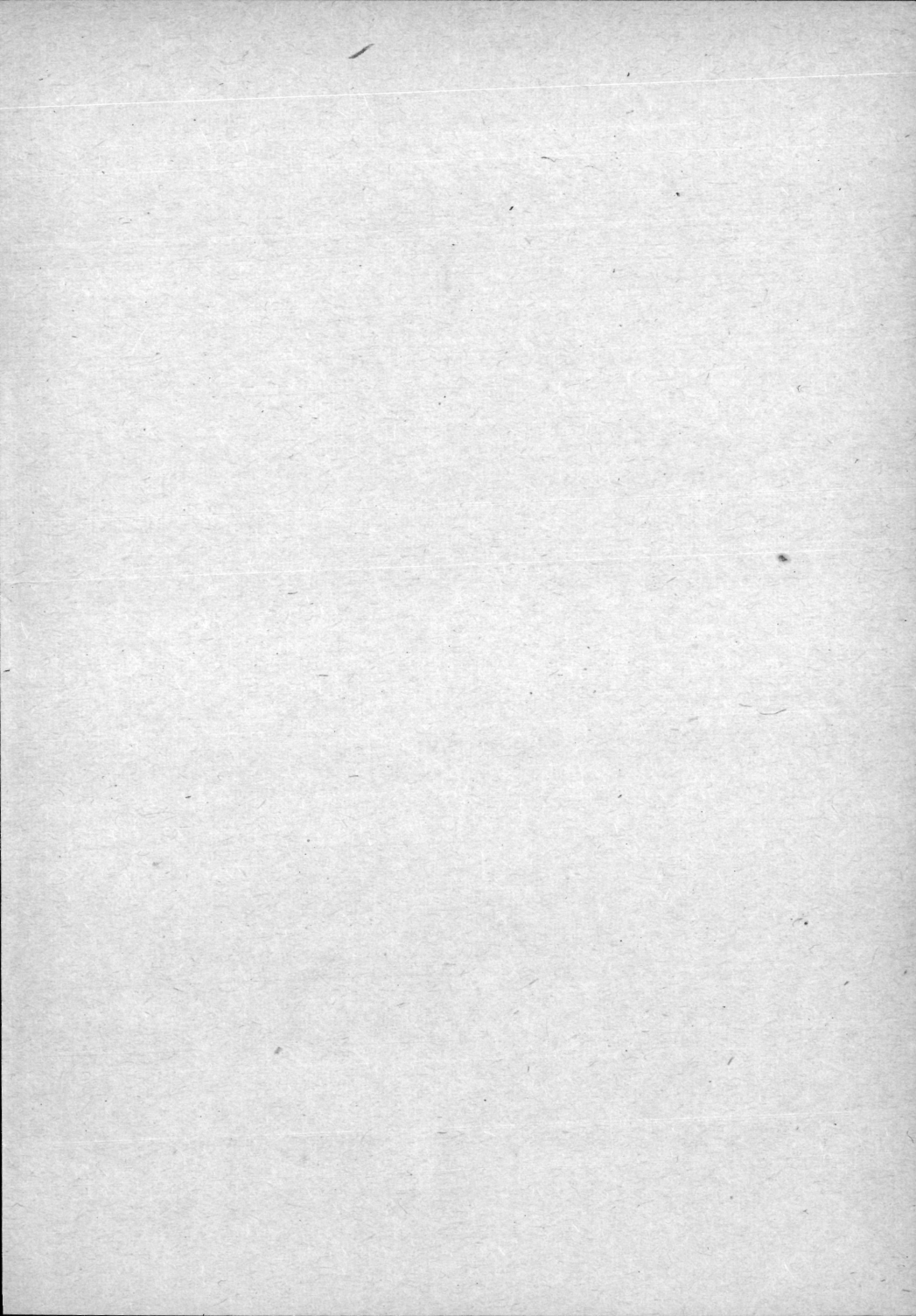

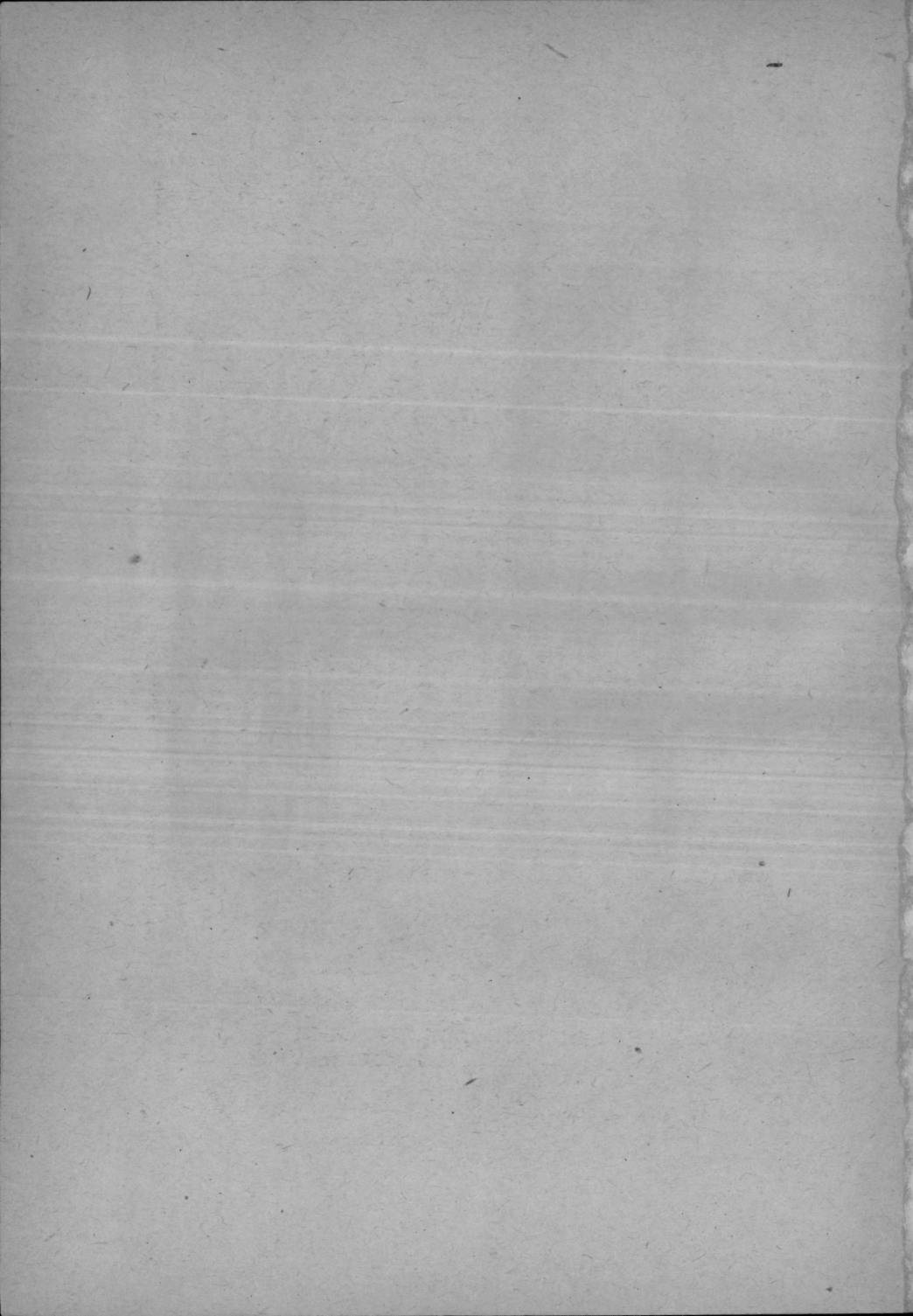
Katonák a gáton — 1965

Arató katonák — 1965

(Tüske István szénrajzai)

A „Magyar Tanácsköztársaság Vörös Hadserege” c. kiállításból

A fegyvertörténeti kiállítás tüzérségi terme

A ZRÍNYI KATONAI KIADÓ
harmadik negyedévi kiadványaiból

Z. Hradecky: A KATONAI VEZETÉS

Megjelenik

félvászon-kötésben, kb. 352 oldal terjedelemben

Ára: kb. 28,— Ft

Horváth Kálmán:

A KIBERNETIKA ÉS AUTOMATIKA
KATONAI ALKALMAZÁSA

Megjelent

félvászon-kötésben, 168 oldal terjedelemben

Ára: 16,— Ft

Godóné — Sztana:

A HORTHY-HADSEREG
KATONAI DOKTRINÁJA

Megjelenik

félvászon-kötésben, 316 oldal terjedelemben

Ára: kb. 31,— Ft

Nagy István György:

ÚRKUTATÁS ÉS TECHNIKA

Megjelent

felvászon-kötésben, 196 oldal terjedelemben

Ára: 17,50 Ft